

Завідувач кафедри
 /Перегуда Є.В./

21 червня 2022 р.

Розробник силабуса
 /Баєва Ю.Є./

СИЛАБУС
Політичне лідерство
(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОКФ7
2) Навчальний рік: 2022-2023
3) Освітній рівень: бакалавр
4) Форма навчання: денна
5) Галузь знань: 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОПП «Політичний менеджмент»»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: IV
9) Контактні дані викладача: к.п.н. Баєва Юлія Євгенівна Ауд. 431 центрального корпусу КНУБА Контакти: (096)334-40-00; baieva.iuie@knuba.edu.ua Профіль на сайті КНУБА: http://surl.li/fjwdi .
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити: «Основи академічного письма», «Вступ до спеціальності», «Сучасна зарубіжна політологія»
12) Мета курсу: розкрити значення публічної діяльності політиків, дати розгорнуте уявлення про сенс політичного лідерства, про різні типи політичного лідерства, сформувати у студентів здатність до самостійної типологічної оцінки політичного лідерства, уявлення про взаємозв'язок між типами політичного лідерства та основними рисами політичної культури.

13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК СК05 СК06 ДСК01
2.	ПРН04. Мати навички професійної комунікації.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК СК05 СК06

3.	ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК СК05 ДСК01
4.	ДПРН01. Вміти готувати пропозиції стосовно розгляду, ухвалення й утілення в життя політичних рішень.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 СК05 СК06 ДСК01
5.	ДПРН02. Вміти працювати в команді та демонструвати лідерські якості в процесі прийняття та реалізації ухвалених рішень територіальними організаціями політичних партій, громадськими організаціями.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 СК05 СК06

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- понятійний апарат та методи дослідження політичних лідерів;
- основні теоретичні підходи до вивчення політичного лідерства;
- основні підходи до типології політичного лідерства;
- національні особливості формування та функціонування політичного лідерства.

вміти:

- ідентифікувати різні інтерпретації понять «лідерства»;
- здійснювати типологію конкретних політичних лідерів;
- аналізувати сучасні політичні процеси крізь призму політика як лідера;
- здійснювати порівняльний аналіз політичних лідерів;
- презентувати політичні рішення в різних аудиторіях.

14) Структура курсу

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Контрольна робота	Самостійна робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
44	44		1	77	Іспит
Сума годин:					165
Загальна кількість кредитів ECTS					5,5
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:					88 (2,93)

15) Зміст курсу: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Тематика лекцій та практичних занять:

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження політичного лідерства

Змістовий модуль 1. Поняття політичного лідерства

Тема 1. Поняття політичного лідерства, лідерство в публічній політиці (2 год.).

Змістовий модуль 2. Політичне лідерство в історії політичної думки

Тема 2. Ідеї лідерства в історії політичної думки (2 год.).

Тема 3. Внесок Н. Макіавеллі в розвиток теорії політичного лідерства (2 год.).

Тема 4. Сучасна політична теорія про проблему лідерства. Фактори становлення лідера (4 год.).

Змістовий модуль 3. Типологія політичного лідерства

Тема 5. Типології політичного лідерства (2 год.).

Тема 6. Лідерство традиційного типу. Успадкування влади (2 год.).

Тема 7. Харизматичне лідерство (2 год.).

Тема 8. Особливості легального лідерства в умовах різних партійних систем (4 год.).

МОДУЛЬ 2. Характеристики політичного лідера та його формування

Змістовий модуль 4. Психологія політичного лідерства

Тема 9. Психологічні аспекти дослідження особистості політичного лідера (4 год.).

Змістовий модуль 5. Технологічні аспекти політичного лідерства

Тема 10. Імідж політичного лідера (2 год.).

Тема 11. Політичні технології в боротьбі за лідерство (4 год.).

МОДУЛЬ 3. Національні та регіональні моделі політичного лідерства

Змістовий модуль 6. Політичне лідерство за кордоном

Тема 12. Політичне лідерство в країнах Європи (4 год.).

Тема 13. Політичне лідерство в країнах Сходу (2 год.).

Тема 14. Політичне лідерство в країнах колишнього СРСР (2 год.).

Змістовий модуль 7. Політичне лідерство в Україні

Тема 15. Політичне лідерство в Україні: від Л.М. Кравчука до В.О. Зеленського (6 год.).

Контрольна робота

1. Сутність лідерства харизматичного типу.
2. Сутність лідерства традиційного типу.
3. Політична біографія Ф. Кастро.
4. Політична біографія Б. Муссоліні.
5. Політична біографія Мао Цзедуна.
6. Сутність лідерства раціонально-легального типу.
7. Наполеон Бонапарт і тип його лідерства.
8. Шлях до влади Августа Піночета.
9. Й. Сталін – політична біографія .
10. Політичний портрет Дж.Кенедді.
11. Політичне лідерство У. Черчіля.
12. Шлях до влади Нельсона Манделі.
13. Політична стратегія Лі Куан Ю.
14. М. Каддафі – політичний портрет.
15. М. Тетчер – жінка, політичний лідер.
16. Ж. Ширак – політика як покликання.
17. Політичний портрет А. Гітлера.
18. Шлях до влади Кім Ір Сена.
19. Політичний портрет Л. Кучми.
20. Месіанський портрет В. Ющенка.
21. Медіа в політичному лідерстві.
22. Регіональні політичні лідери України.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

16) Основна література

Литвин В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. К.: Гамазин, 2019. 464 с.

Політичне лідерство: методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Для студ. спеціальності 052 «Політологія». Уклад. Ю.Є. Баєва. К.: КНУБА, 2020.

Нестуля О.О., Нестуля С.І. Основи лідерства. Наукові концепції (середина XX – початок XXI ст.): навч. посіб. Полтава : ПУЕТ, 2016. 75 с.

Політичне лідерство: навч. посіб. За заг. ред. В.А. Гошовської, Л.А. Пашко. К.: НАДУ, 2013. 300 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniku/a925f1b5-6ad3-4c5c-8199-13dd1aa7ce14.pdf.

Рудич Ф.М., Балабан Р.В., Брехаря С.Г. та ін. Політика в особах: політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти. К.: Парламентське видавництво, 2008. 352 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Politika-v-osobah_54.pdf.

17) Додаткові джерела

- Акаймова А. Політичний імідж та основні його характеристики. *Політичний менеджмент*. 2009. №5. С. 29-35.
- Антонова З. Психологічні особливості лідерства та керівництва. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. Вип.4. С. 120-127.
- Бойко С. Політичне лідерство в Україні: генезис і динаміка розвитку. *Політичний менеджмент*. 2011. № 6. С. 91-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2011_6_13.
- Бородінов В.Д., Кирницький О.В. Політичне лідерство та процес становлення стану гегемонії у суспільстві ХХІ століття: світовий досвід та Україна. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2012. №4. С. 9-13.
- Бурунов О.В. Від емігранта до державника: політична кар'єра Г. Кіссінджера. Гілея: науковий вісник. Вип. 151. С. 17-21. http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114347/mod_resource/content/1/kissindzher.pdf.
- Вергун Д. Феномен лідерства в контексті соціально-філософського дискурсу. *Політологічний вісник*. 2014. Вип. 75. С. 81-90.
- Гапоненко В.А. Інститут політичного лідерства як передумова демократизації політичної системи України. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2020. Вип. 22(28). С. 42-47. URL: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/pnspd/article/view/865>.
- Грабовська І., Кобелянська Л. Ladies first: Феномен жіночого політичного лідерства в Україні. Київ : К.І.С., 2007. 144 с.
- Гриник І.Я. Формування іміджу політичного лідера у студентської молоді. *Наука і освіта*. 2013. Вип. №7. С. 134-138.
- Дандекар Д. Концепції політичного лідерства: філософсько-антропологічні та соціокультурні виміри. *GRANI*. 2020. №23(3). С. 73-81.
- Держановська С.Л. Сутність політичного лідерства: аналіз праць сучасних українських науковців. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. регіонального інституту державного управління Національної академії управління при Президентові України. Вип. 40 : Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. С. 310-316.
- Діброва А. Трансформація уявлень про лідерство ХХ - початок ХХІ століття. *Молодий вчений*. 2016. №8(35). С. 434-437.
- Дубінська В. Значення соціально-політичних комунікацій у процесі реалізації політичного лідерства в державному управлінні. *Ефективність державного управління*: зб. наук. праць. 2015. Вип.42. С. 78-84.
- Загурська С.М. Феномен та функції лідерства. *Освіта регіону: Український науковий журнал*. 2011. №2. С. 52-56.
- Карпець Ю.В. Інститут лідерства як механізм впливу в політико-владних відносинах. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип.49. С. 149-157. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50593622.pdf>.
- Кіянка І. Популізм в країнах Західної Європи: кінець ХХ-початок ХХІ століття. *Українська національна ідея: реальність та перспективи розвитку*. 2015. Вип. 27. С. 22-27.
- Коваленко Д., Школяр М. Гендерні аспекти лідерства. Львів, 2007. С. 184-188.
- Корнієнко В.О., Антемюк В.Д., Буряченко О.В. Імідж та репутація політичної партії: аксіологічні основи та шляхи оптимізації: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2018. 204 с.
- Корнієнко В.О., Похило І.Д. Ефективність політичного лідера: критерії та механізми реалізації в сучасній Україні: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2009. 140 с.
- Костенко А.М., Сахно К.С. Жіноче лідерство як ресурс розвитку громади. URL: <http://uhrf.org/download/44.pdf> .
- Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. К.: КНЕУ, 1999. 108 с.
- Лаврентій А.С. Імідж як предмет наукового аналізу. *Вісник НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2019. №3. С. 30-37. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114345/mod_resource/content/1/imidzh_nauka.pdf.
- Литвин В. Політичне лідерство: теорії та реальності сучасного світу. Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса. 2017. №5-6 (91-92). С. 4-55. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/lytvyn_politychne.pdf.
- Лисюк А. Політичне лідерство в умовах демократичного транзиту: соціокультурні підстави. *Політичний менеджмент*. 2009. №4. С. 71-81.
- Маскевич О.Л., Гороховська Ю.І., Кровічка Я.А. Проблема політичного лідерства в Україні на сучасному етапі розвитку. *Молодий вчений*. Серія Політичні науки. 2014. №12(15). С. 286-288.
- Морарь М.В. Політичне лідерство в сучасній Україні: проблеми становлення та розвитку. *Грані*. 2017. Т. 20. №2. С. 5-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2017_20_2_3 (дата звернення: 01.08.2020).
- Морарь М.В. Політична комунікація як чинник ефективної діяльності партійних лідерів: теоретико-методологічний аспект. Гілея: науковий вісник. Вип. 151. С. 43-47. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114346/mod_resource/content/1/komunikatsiia_partlider.pdf.
- Маркітантов В. Концепція політичного лідерства у працях Н. Макіавеллі. *Humanities & Social Sciences*. 2011. №24-26 (November 2011). С. 186-189.
- Полисаєв О.О. Політичне лідерство як корелят поступу сучасного суспільства. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2016. Вип. 1-2. С. 25-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Multi_2016_1-2_4 (дата звернення: 01.08.2020).
- Бізо Л., Ібрагімова І., Кікот О., Барань Є., Федорів Т. Розвиток лідерства. За заг. ред. І. Ібрагімової. К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.

Симоненко О.В. Політичні лідери в Україні: наскільки вони можливі (політологічний аналіз)? *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2010. Вип. 1. С. 302-311. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzpiend_2010_1_26.

Сорокопуд М. Чисті типи політичного лідерства у теорії Макса Вебера. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологіч. Студії*. 2015. Вип. 7. С. 84-91.

Тельпіс О.В. Політичне лідерство у XXI столітті: актуалізація індивідуальних інформаційних стратегій в міжнародних відносинах. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Вип. 107 (Частина II). С. 162-173. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/260/233>.

Траверсе О. Політичне лідерство, національна ідея і практика модернізації суспільства. *Політичний менеджмент*. 2006. Вип. 1. С. 27-36.

Траверсе О. Політичне лідерство та ідеї лібералізму. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. К., 2004. Вип. 5. С. 59-68.

Траверсе О. Політичне лідерство у процесі українського державотворення: реалії та перспективи. *Політичний менеджмент*. 2011. №6. С. 82-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2011_6_12.

Фадеева Л.А., Старкова М.А. Политическое лидерство в современном мире: учебн. пособие. Пермь, 2020. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/113545/mod_resource/content/2/posibnik_perm.pdf.

Хорішко Л.С. Структурно-процедурний аспект формування харизматичного лідерства (на прикладі Р. Т. Ердогана). *Гілея: науковий вісник*. Вип. 155. С. 280-284. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114348/mod_resource/content/1/erdogan.pdf.

Черкашина М.В. Лідерство як провідне явище сучасного світового середовища. *Вісник економіки, транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 197-203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_61_27.

Шерман О.М. Колористика одягу в системі візуальних параметрів іміджу політичного лідера: діахронічний та синхронічний аспект. *Вісник Донецького університету. Сер. Політичні науки*. 2016. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/113546/mod_resource/content/1/kolor_lider.pdf.

20) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання та самостійна робота							Індивідуальне завдання	Іспит	Сума
М1		М2			М3				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7			
7	7	7	7	7	7	8	20	30	100

21) Умови допуску до підсумкового контролю:

- Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у середу о 15:20 в ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів (в т.ч. на Освітньому сайті КНУБА) на початку вивчення дисципліни.
- Іспит може проводитись в усній або письмовій формі. Це визначається за домовленістю викладача та студентів.
- Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова екзаменаційна сесія.
- Студент, який має менше 8 балів по двох змістових модулях, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати додаткове завдання по змісту відповідних модулів в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.
- Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.
- Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

22) Політика щодо академічної доброчесності:

- Списування під час тестування та іспитів, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткова екзаменаційна сесія або додаткове заняття для проходження тестування.
- Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

052	«Політологія» «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4
-----	---	----------------

23) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:
<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2941>